

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN	NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT
GRAAD	12
DATUM	MEI/JUNIE 2024
VAK	REKENINGKUNDE
VRAESTEL	2
PUNTE TOTAAL	150
TYD (URE)	2
AANTAL BLADSYE	11

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

NASIENRIGLYNE

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbel penalisering toegepas nie.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
3. Indien 'n vooraansuiwerings syfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkings punt toe vir daardie syfer (nie die metode punt vir die antwoord nie).
Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
4. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
6. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
7. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: KOSTE REKENINGKUNDE

(40 punte; 30 min)

1.1 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf die antwoord langs die vraagnommers (1.1.1 – 1.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.1.1	Onwaar✓
1.1.2	Waar✓
1.1.3	Waar✓

3

1.2 **Peters T-Shirts**

1.2.1 **Bereken direkte arbeidskoste.**

<u>Bewerkings</u>	<u>Antwoord</u>
Normale lone $3✓ \times 2\ 608✓ \times 135✓ + 1 \times 2\ 210 \times 135$ $= 1\ 056\ 240 = 298\ 350✓✓$	
+ Bonus $1\ 056\ 240 \times 25/100 + 18\ 200✓$ $= 264\ 060✓✓$ (25% van normale tyd)	
$1\ 056\ 240 + 264\ 060 + 298\ 350 + 18\ 200$	$= 1\ 636\ 850✓$

9

1.2.2 **Produksiekostestaat vir die jaar geëindig 31 Mei 2024.**

Direkte materiaal koste	2 192 450
Direkte arbeidskoste sien 1.2.1	1 636 850✓
Primêre koste DMC + DLC Kontroleer bewerking	3 829 300✓
Fabrieksbokoste (541 000✓ + 30 000) [541 000 + (73 125✓ - 5 625✓) x 4/9✓]	571 000✓
Totale produksiekoste	4 400 300✓
Werk – in – proses voorraad (1 Junie 2023)	153 300✓
	4 553 600✓
Werk – in – proses voorraad (31 Mei 2024) balanseer syfer	(826 100) ✓
Produksiekoste van klaarprodukte (26 250 x 142)	3 727 500✓✓

12

1.3 Trellis Veiligheidshekke

1.3.1 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig 31 Mei 2024.

Bewerkings

$$\frac{(100\ 800 \checkmark + 77\ 490 \checkmark)}{(1\ 365 \checkmark - 865 \checkmark)}$$

$$= \frac{178\ 290}{500} = 356,6 \text{ eenhede}$$

Antwoord

**= 357
Eenhede**

5

1.3.2 Vergelyk en lewer kommentaar op die gelykbreekpunt EN die produksievlak wat oor die afgelope twee jaar behaal is. Haal syfers aan.

Verpligte antwoord:

**Vergelyking van die GBP met die vlak van produksie van 2024 ✓✓
Syfers ✓**

- Besigheid het 273 (43%) meer geproduseer as die GBP (630 – 357) **sien 1.3.1**
- Die besigheid het wins gemaak op 273 eenhede (630 – 357) vergeleke met 358 eenhede verlede jaar (810 – 452)

Vergelyking van 2023 en 2024 GBP of produksie ✓✓ Syfers ✓

- GBP het afgeneem van 452 eenhede in 2023 tot 357 eenhede in 2024 (95 eenhede; 21%)
- Die besigheid het 180 eenhede (22,2%) minder as verlede jaar geproduseer (810 – 630)

6

1.3.3 Gee TWEE redes vir die toename in direkte materiaalkoste. Stel EEN manier voor om hierdie koste te beheer.

REDES	VOORSTEL
<p>Enige TWEE geldige redes ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inflasie stygings/ vervoerkoste/ brandstof prysverhogings. • Skaarste. • Vermorsing as gevolg van swak vakmanskap. 	<p>EEN geldige voorstel ✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goedkoper verskaffers • Onderhandel afslag • Grootmaat afslag voordeel • Gebruik afsny materiaal • Minimaliseer vermorsing, lei werkers op
<ul style="list-style-type: none"> • Diefstal van materiaal (in fabriek) swak interne beheer. • Verandering in wisselkoers (ingevoerde grondstowwe). 	

5

Totale punte
40

VRAAG 2: BTW EN KREDITEUREVERSOENING

(35 punte; 25 min)

2.1 BTW

2.1.1

	Bewerkings	Antwoord
(a)	$1\,280 \times 115/100$ ✓	1 472 ✓
(b)	$147\,280 \times 15/100$ ✓	22 092 ✓
(c)	$2\,100 \times 100/15$ ✓	14 000 ✓
(d)	$(314\,916 - 15\,400 - 2\,310) \times$ $15/115$ OF $314\,916 \times 15/115 = 41\,076 - 2$ 310 ✓	$38\,766$ ✓ een deel korrek

10

- 2.1.2 Die eienaar, Katherine, het 'n nuwe motor vir R828 000 insluitend BTW gekoop en die betaling uit die besigheid se bankrekening gemaak. Katherine sê die voertuig moet as 'n besigheidsbate aangeteken word en R108 000 moet as 'n BTW-inset in die besigheid se boeke aangeteken word.

Verduidelik wat jy vir Katherine sou sê. Verskaf TWEE punte.

Twee geldige punt ✓✓ ✓✓

- Dit is belastingontduiking / sy probeer om die bedrag verskuldig aan SAID vir BTW te verminder (dit is onwettig en oneties).
- Sy gaan die inset-BTW verhoog, wat die bedrag wat aan SAID verskuldig is, effektief verminder.
- Sy kan beboet of tronkstraf opgelê word omdat dit 'n kriminele oortreding is.
- Persoonlike transaksies en besigheidstransaksies moet apart gehou word (besigheidsentiteit konsep) / Katherine moet hiervoor uit haar private bankrekening betaal.
- Aangesien die motor nie vir besigheidsdoeleindes gebruik word nie, moet die volle bedrag van R828 000 óf as tekeninge hanteer word.

4

2.2 KREDITEUREVERSOENING

2.2.1

	KREDITEURE GROOTBOEK REKENING VAN RUDI'S SHOES	REKENINGSTAAT VAN AWA FASHION GROOTHANDELAARS
SALDO	266 080	261 870
(i)	+ 4 000 ✓✓	—
(ii)	(73 710) ✓✓	—
(iii)	—	+ 54 000 ✓✓
(iv)		(9 720) ✓✓
(v)	(14 580) (14 580) (29 160) ✓✓	—
(vi)	(5 520) ✓✓	(5 520) ✓✓
(vii)		(138 940) ✓✓
	161 690 ✓	beide totale 161 690

17

2.2.2 Daar is ontdek dat die winkelbestuurder, Rose, 'n fiktiewe bestelvorm onderteken het en die goedere vir haarself geneem het toe dit aankom.

<ul style="list-style-type: none"> • EEN voorstel vir stappe wat teen haar geneem moet word. ✓✓ een geldige punt Dissiplinêre verhoor / Aftrekking van haar salaris (betaling vir die goedere geneem) / Skriftelike waarskuwing / oorpasing na 'n ander departement. • EEN voorstel om hierdie probleem in die toekoms te voorkom. ✓✓ een geldige voorstel Verdeling of rotasie van pligte – een persoon kontroleer bestellings, die ander ontvang voorraad. Voorraadrekords moet met elke faktuur bygewerk word. Magtiging van bestellings.
--

4

Totale punte
35

VRAAG 3: VOORRAADWAARDASIE EN VASTE BATES

(45 punte; 35 min)

3.1 KONSEPTE

3.1.1	C✓
3.1.2	E✓
3.1.3	A✓
3.1.4	D✓

4

3.2 Bags&Baggage

3.2.1 Bereken die waarde van die eindvoorraad op 30 Junie 2024 deur die eerste-in-eerste-uit (EIEU)-metode te gebruik.	
<p>BEWERKINGS <i>Eindvoorraad = 595</i> Junie: 540 – 30 ✓ $510 \times 3\,640 = 1\,856\,400$ ✓</p> <p>Maart: 595 – 510 ✓ $85 \times 3\,510 = 298\,350$ ✓</p>	<p>ANTWOORD $1\,856\,400 + 298\,350$ $= 2\,154\,750$ ✓</p>
3.2.2 Zena vermoed dat tasse gesteel is. Verskaf 'n berekening om haar kommer te staaf.	
<p>WERKINGS 504 ✓ + $(3785 - 30)$ ✓ – $3\,470$ ✓ $= 789 - 595$ ✓</p>	<p>ANTWOORD $= 194$ eenhede gesteel ✓</p>

5

5

3.2.3 Zena is bekommerd oor die volume voorraad voorhande.

Bereken vir hoeveel dae haar eindvoorraad na verwagting sal hou.	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{2\ 154\ 750 \checkmark \text{ see 3.2.1}}{(1\ 315\ 440 \checkmark + 12\ 165\ 100 - 109\ 200 \checkmark - 2\ 154\ 750 \checkmark)} \times 365 \checkmark$	= 70,1 dae ☒
Of EENHEDE gebruik	
$\frac{595 \checkmark \checkmark}{3\ 470 \checkmark \checkmark} \times 365 \checkmark = 62,6 \text{ dae}$ ☒	
Noem EEN probleem om te veel voorraad byderhand te hou ✓✓(Deelpunt vir gedeeltelike antwoord)	
<ul style="list-style-type: none"> • Hoër risiko dat voorraad gesteel word, meer voorraad maak interne beheer en voorraadopname moeiliker. • Voorraad kan beskadig en verouderd raak. • Stoorplek te huur. 	
Noem EEN probleem om onvoldoende voorraad byderhand te hou. ✓✓(Deelpunt vir gedeeltelike antwoord)	
<ul style="list-style-type: none"> • Sal nie aan die behoeftes van klante voldoen nie – hulle kan elders gaan om te koop. • Bestellings kan lank neem om te arriveer en rakke sal leeg wees. 	

6

2

2

3.3 PPE Handelaars

3.3.1	Bewerkings	Antwoord		
(i)	1 852 200 – 571 200	1 281 000 ☒ ☒		
(ii)	27 300 – 1 (R1-klousule)	27 299 ☒ ☒		
(iii)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Oud 2 625 000 x 10% = 262 500 ☒</td> <td style="width: 50%;">Nuut 362 250 x 10/100 x 4/12 ☒ = 12 075 ☒</td> </tr> </table>	Oud 2 625 000 x 10% = 262 500 ☒	Nuut 362 250 x 10/100 x 4/12 ☒ = 12 075 ☒	= 274 575 ☒
Oud 2 625 000 x 10% = 262 500 ☒	Nuut 362 250 x 10/100 x 4/12 ☒ = 12 075 ☒			
(iv)	$369\ 600 - 268\ 800 = 100\ 800 \checkmark \times 20/100 \times 7/12 \checkmark = 11\ 760$ $369\ 600 \checkmark - (268\ 800 + 11\ 760) \checkmark$	= 89 040 ☒		
(v)	1 680 000 ☒ + 11760 ☒ – 280 560 ☒	= 1 411 200 ☒		

17

3.3.2 Verduidelik hoe die interne ouditeur moet kontroleer dat bewegende vaste bates nie gesteel is nie.

✓ een geldige punt

Voer fisiese inspeksie uit (gereelde en ewekansige).
Vergelyk met vastebateregister.

1

3.3.3 Behalwe diefstal, noem nog EEN risiko waaraan vaste bates blootgestel word en EEN beheermaatreël om hierdie risiko te voorkom.

RISIKO

✓ een risiko

- Werknemers kan bates misbruik.
- Kan beskadig/hou werk of buite werking wees.

BEHEERMAATREËL

✓ een beheermaatreël

- Bespreek etiese kode vir die gebruik van toerusting, teken aan en uit.
- Goeie instandhoudings plan.

2

3.3.4 Verskaf 'n rede waarom Grond en Geboue gewoonlik nie gedeprimeer word nie.

Grond en geboue waardeer gewoonlik mettertied ✓ en word dus nie in die boeke afgeskryf nie.

1

Totale punte
45

VRAAG 4: KONTANT BEGROTING

(30 punte; 25 min)

4.1 Debiteure-invorderingskedge van Oktober 2024

Maande	Kredietverkope	September 2024	Oktober 2024
Julie	887 000	195 140	—
Augustus	922 500	507 375	202 950 ✓
September	967 680	183 859	532 224 ✓✓
Oktober	1 008 000	—	191 520 ✓✓✓
		886 374	926 694 ✓

7

4.2 Bereken die bedrae aangedui deur (i) tot (iii) in die uittreksel uit die Kontantbegroting.

	BEWERKINGS	Antwoord
(i)	$967\ 680 \times 60/40$ ✓	1 451 520 ✓
(ii)	$61\ 500 \times 109/100$ ✓	67 035 ✓
(iii)	<p>Totale verkope: September $967\ 680 \times 100/40$ $= 2\ 419\ 200$ ✓</p> <p>Koste van verkope $2\ 419\ 200 \times 100/250$ $= 967\ 680$ ✓</p> <p>Krediet aankope $967\ 680 \times 50/100$ ✓</p>	483 840 ✓

9

4.3 Bereken die % toename in salarisse van verkoop assistente vir Oktober 2024.

Bewerkings	Antwoord
$(245\ 045 - 221\ 760)$ $\frac{23\ 285}{221\ 760} \times 100$ ✓	10,5% ✓
<p>Verduidelik of hulle met hierdie verhoging tevrede moet wees. Hulle behoort tevrede te wees aangesien 'n verhoging van 10,5% 'n billike verhoging is wat bo die huidige inflasiekoers is. ✓ Hulle ontvang ook kommissie op verkope.</p>	

4

4.4 'n Nuwe mededinger het gedurende September 2024 in die gebied ingetrek. Mnr. Heat was nie bewus van die mededinger nie en het geen stappe gedoen gedurende September nie.

4.4.1 Verduidelik die effek van die nuwe mededinger op enige TWEE items in die begroting vir September. Verskaf syfers.

✓✓ Twee geldige punt ✓✓ syfers

- Totale verkope het van R2 419 200 tot R2 016 000 (met R403 200) afgeneem.
- 40 minder lugverkoelers is verkoop.
- Kontantverkope is onder die begrote bedrag (1 451 520 – 1 209 600)
- Verminderde afleweringkoste R161 280 en kommissie op uitverkoping R60 480 weens swak verkope.

4

4.4.2 Identifiseer TWEE veranderinge wat mnr. Heat in Oktober geïmplementeer het in reaksie op die nuwe mededinger. Haal syfers aan. Gee EEN rede vir ELKE verandering.

Veranderinge

✓✓ item met syfers

- Afname in kontantaankope vanaf die verwagte (R720 000 – 604 800)

Rede

✓✓ moontlike rede

- Om kontantvloei te verbeter / om voorrade vir verhoogde verkope te verseker.

- Verhoogde aflewering van R192 000 tot R331 770 het besluit om op afleweringbegroting met R139 770 te oorbestee.

- Aanbieding van gratis aflewering om verkoopsvolume te verhoog. / breër teikenmark.

- Kredietverkope het van R1 008 000 tot R2 116 800 toegeneem.

- Verkoop op krediet om die aantal kliënte te verhoog.

- Meer kommissie van R75 600 tot R110 500.

- Om verkoops personeel te motiveer om meer produkte te verkoop.

4

4.4.3 Met die toename in kredietverkope. Noem TWEE items wat moontlik in die geprojekteerde inkomstestaat vir November kan verskyn.

✓✓

- Oninbare skulde
- Korting toegestaan

2

Totale punte
30